

RÍO EUME

(Adela Leiro, Mon Daporta)

NACEMENTO E FONTES	Seixobranco (Serra do Xistral) a 880 m de altitude
LONXITUDE	80 km
PERCORRIDO	Localidades: Muras, As Pontes de García Rodríguez, Pontedeume, Cabanas.
DESEMBOCADURA	Ría de Ares (Océano Atlántico).
CONCA SERRAS MÁIS IMPORTANTES	Superficie: 470,2 km ² CONCELLOS: Abadín, Muras, Vilalba, Xermade, As Pontes, Capela, Monfero, Pontedeume e Cabanas. LESTE: Xistral, a Loba SUR: Carba, A Pena OESTE: Queixeiro NORTE: Xistral, Guriscado, Faladoira, Montes da Serra, Forgoselo.
AFLUENTES DEREITA	Pieles, Montouto, Ferreiras, Sesín ou Mazoca, Maciñeira. - Río Sesín ou Mazoca nace no Forgoselo e xúntase co Eume ao pé do mosteiro de Caaveiro.
AFLUENTES ESQUERDA	Reboiras, Mosqueiros, Sarrón, Carracedo, Chamoselo, Frei Bermuz, San Bartolomeo.
FENÓMENOS XEOLÓXICOS DESTACADOS	Corre rápido e encaixado no seu tramo superior, ábrese na depresión das Pontes e vólvese a encaixar nas Fraga de Caaveiro para abrirse de novo preto da súa desembocadura e formar un amplo esteiro. Nos seus afluentes abundan as ferverzas: - Somede , en Aldea de Arriba (Somede-As Pontes). O río de Somede, discorre entre xistos formando numerosos rápidos e varios saltos. O máis alto ten arredor de 10 m de altura. - Bermui (As Pontes). O río Bermui ou das Foxas desemboca no Eume nunha zona moi encaixada. No último tramo salva un gran desnivel en xistos formando dúas ferverzas de 10 e 12 m de altura. - Rego Morixoso , na parroquia de Eume (As Pontes). Cae no Canón do Eume salvando un forte desnivel en rochas graníticas. - Teixido (A Capela). Ao pé da antiga central Ventureira. - Mazoca (A Capela), no rego de Sesín ou da Mazoca. Antes de xuntarse co Eume o Sesín encáixase en granitos nunha zona con rápidos e varias ferverzas de distintas alturas. A máis grande ten uns 10 m. Todo este tramo do río está aproveitado con muíños, algúns rehabilitados como aula etnográfica. Os arredores están ocupados por unha fraga ben conservada. O Eume forma um profundo canón en rochas graníticas entre o Forgoselo e a Serra do Queixeiro.
CLIMA	Atlántico, temperado e húmido. Moi chuvioso no curso alto.
TIPO DE RÉXIME	Pluvial. A súa cunca recolle abundantes precipitacións, pero presenta unha sorprendente estiaxe entre xullo e setembro.
CAUDAL	19,1 m ³ /s
FLORA	A Cunca do Eume acolle importantes formacións vexetais de gran interese ecolóxico: as turbeiras do Xistral, nas cabeceiras do río; bosques de ribeira; carballeiras, e fragas autóctonas. As turbeiras ou tremoais son medios permanentemente saturados de auga nos que podemos atopar unha gran diversidade de especies adaptadas aos medios húmidos: queirugas (<i>Erica ciliaris</i> , <i>Calluna vulgaris</i> , <i>Daboecia cantabrica</i> e <i>Erica cinerea</i>), <i>Cirsium filipendulum</i> (endemismo ibérico), <i>Molinia caerulea</i> , <i>Agrostis curtisii</i> , <i>Danthonia decumbens</i> , esfagnos, roellas, pinguícolas, violeta (<i>Viola palustris</i>), hipérico das brañas (<i>Hypericum helodes</i>), herba das brañas (<i>Nardus stricta</i>), xunca de algodón (<i>Eriophorum angustifolium</i>), <i>Narcissus triandrus</i> e os endemismos <i>Arnica montana</i> subsp. <i>atlantica</i> , <i>Carex durieui</i> e <i>Ranunculus bulbosus</i> subsp. <i>gallaecicus</i> . As fragas do Eume son uns dos bosques atlánticos mellor conservados de Galicia e un dos máis importantes de Europa pola riqueza e variedade de especies. Hai catalogadas 25

	especies de árbores, entre elas os teixos –que teñen aquí o límite occidental da súa distribución en Galicia- e as sobreiras –que teñen no parque o límite norte de distribución da especie-; 21 de fentos –algúns únicos-, 250 de liques –máis de 20 moi raros na flora española-, 100 de fungos e 220 de brións e hepáticas. As especiais condicións microclimáticas das Fragas do Eume favorecen a supervivencia de varias especies relictas do Terciario, fentos catalogados como vulnerables pola UICN e moi raros na Península: <i>Culcita macrocarpa</i> (especie de interese mundial en perigo de extinción), <i>Hymenophyllum tunbrigense</i>, <i>Vandenboschia speciosa</i>, <i>Woodwardia radicans</i>... Cubrindo o solo e as rochas e sobre os toros das árbores podemos atopar máis da metade das especies de carrizas ou brións presentes en Galicia.
FAUNA	A fauna do Eume é tan rica e variada como os ambientes polos que discorre o río. Aparecen especies propias do río e das ribeiras, das turbeiras, de monte, de fraga e de esteiro. No Xistral destaca a presenza de varios endemismos mundiais como as bolboretas <i>Erebia triaria pargapondalense</i> e <i>Erebia epiphron xistralensis</i>, e especies pouco comúns como a toupa de auga ou furapresas (<i>Galemys pyrenaica</i>) e a lagartixa das turbeiras (<i>Lacerta vivipara</i>). Nas Fragas do Eume hai catalogadas 103 especies de aves entre as que destacan o gabián, o falcón peregrino, o miñato común, o voutre, a avelaiona, a curuxa común, o moucho, o bufo real, o lagarteiro peneireiro, o pombo torcaz, as lavandeiras (branca e real), o merlo rieiro, o picapeixes, e numerosos paxaros de bosque. Entre os invertebrados atópanse varias especies únicas, ou moi raras, como a lesma manchada (<i>Geomalacus maculosus</i>) a caracola plana <i>Elona quimperiana</i>, o escarabello <i>Pyrochroa coccinea</i>, o lepidóptero <i>Endromis versicolora</i> (moi raro na Península Ibérica) e a albariña galega, un carábido visto por primeira vez nestas fragas.
APROVEITAMENTO	Subministro de auga (ciudades, industria, agricultura), enerxía eléctrica, muíños, pescas, lecer... O Eume é un río intensamente explotado para obter enerxía eléctrica.
ESPAZOS PROTEXIDOS	A parte baixa do val do Eume e algúns dos seus afluentes (Parrote, Frei Bermuz, Sesín) forman parte do Parque Natural “Fragas do Eume” Creado en agosto de 1997 e está declarado Zona de Especial Protección dos Valores Naturais e LIC. Asimesmo está proposto para Reserva da Biosfera. As nacentes e o curso alto do Eume están incluídas no LIC “Serra do Xistral” e na Reserva da Biosfera “Terras do Miño”.
DATOS HISTÓRICOS	Toda a cunca do Eume conserva um rico patrimonio histórico e etnográfico: muíños, pontes, igrexas, mosteiros, núcleos históricos...
TRADICIÓNS-LENDAS	Conta unha lenda que Deus fixo nacer tres ríos na Serra do Xistral e fíxoos fluír en tres direccións diferentes: O Eume cara ao poñente, o Landro cara ao norte e o Masma cara ao abrente. Deus prometeu ofrecer un home cada ano a aquel río que antes chegara ao mar. Pouco despois de naceren, os tres ríos pactaron descansar un pouco no camiño. Despois do descanso, o Eume decatouse de que os outros dous ríos non cumpriran o pacto. Encolerizado pola traizón, acelerou a súa marcha provocando o espectacular Canón do Eume e conseguiu chegar o primeiro. Cumprindo a súa promesa, cada ano Deus fai afogar a unha persoa nas súas augas.
CURIOSIDADES	O lago das Pontes No 2008 unha parte do caudal do Eume foi desviado para encher o oco deixado pola mina de lignito. A auga cubre unha superficie de 865 hectáreas, cun total de 547 hectómetros cúbicos de auga potable. Ten 18 km de perímetro e profundidades de 205 m. A auga procede do Eume nun 63% e o resto dos ríos Illade, Meidelo e varios regos de escorrentía.
PROBLEMAS	Contaminación, sobreexplotación, encoros que alteran os ecosistemas, especies invasoras...

RÍO EUME

NACEMENTO: O Xistral

MURAS

AS PONTES DE
GARCÍA RODRIGUEZ

Maciñeira

Chamoselo

Frei Bermuz

Parrote

Mazoca

CABANAS

PONTEDEUME

DESEMBOCADURA: Ría de Ares (Océano Atlántico)